

Warszawa, 13-03-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

WZF.7060.16.2023.TO

Pan

Mariusz Kamiński

Minister Spraw Wewnętrznych

i Administracji

Szanowny Panie Ministrze,

z prośbą o pomoc zwrócili się do mnie funkcjonariusze Służby Celno-Skarbowej, którzy przed konsolidacją służb celno-skarbowych byli zatrudnieni w komórkach organizacyjnych wywiadu skarbowego, wydziałach realizacji oraz komórkach ds. postępowań przygotowawczych urzędów kontroli skarbowej i Ministerstwa Finansów. Wniosek dotyczy zasad wyliczania podstawy wymiaru emerytury tych funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej.

Zainteresowani wskazują, że po wejściu w życie nowelizacji ustawy zaopatrzeniowej w czerwcu 2022 r. okazało się, iż dedykowane im uprawnienia emerytalne są nieskuteczne, gdyż w praktyce, nawet posiadając wymagany staż służby (wraz z okresami równorzędnymi ze służbą) w zasadzie nie są w stanie wybrać i wskazać okresu kolejnych 10 lat kalendarzowych, z których dochody mogłyby stanowić podstawę wymiaru emerytury. Dzieje się tak dlatego, gdyż nie bierze się pod uwagę, dla potrzeb wyliczenia podstawy emerytury okresów zatrudnienia, które ustawodawca uznał za równorzędne ze służbą, a w których otrzymywali nie uposażenie, lecz wynagrodzenie. Zakład Emerytalno-Rentowy MSWiA stoi na stanowisku, że dla wyliczenia podstawy wymiaru emerytury należy brać pod uwagę wyłącznie otrzymywane uposażenie, nie uwzględniając wynagrodzenia.

Odnosząc się do przepisów pragmatyki zaopatrzeniowej należy zauważyć, że zgodnie z treścią art. 5 ust. 1a ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym

funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2022 r. poz. 1626 ze zm. dalej: ustawa zaopatrzeniowa) podstawę wymiaru emerytury funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej, Służby Celnej lub Służby Celno-Skarbowej stanowi średnie uposażenie lub wynagrodzenie należne przez okres kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych przez funkcjonariusza, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4 i art. 33b. Przepisy art. 18f ust. 2-3 i 5 stosuje się odpowiednio. Zwrot „stosuje się odpowiednio” oznacza, że prawodawca nakazuje szukać rozwiązań prawnych w przepisach ustanowionych w celu unormowania innych zachowań.

Należy wskazać, że norma postępowania wynikająca z treści art. 5 ust. 1a ustawy zaopatrzeniowej skierowana do ZER MSWiA, jako organu zobowiązanego do ustalania świadczeń emerytalno-rentowych, swoim zakresem podmiotowym obejmuje w jednakowym stopniu funkcjonariuszy Straży Marszałkowskiej, funkcjonariuszy Służby Celnej lub Służby Celno-Skarbowej. Zakres zastosowania tej normy obejmuje szeroki margines okresów służby (za które funkcjonariusz otrzymywał uposażenie) lub pracy (za które otrzymywał wynagrodzenie) podlegających sumowaniu, naturalnie pod warunkiem, że okresy tej pracy zostały uznane za równorzędne ze służbą. W okresie kolejnych wskazanych przez funkcjonariusza 10 lat mógł on wielokrotnie zmieniać formę zatrudnienia. Użycie w art. 5 ust. 1 a ustawy zaopatrzeniowej alternatywy nierozłącznej oznacza, że podstawę wymiaru emerytury funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej może stanowić zarówno średnie uposażenie w SCS, jak i średnie wynagrodzenie wynikające z okresów zatrudnienia, o których mowa w art. 13 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, w tym w wywiadzie skarbowym i grupach realizacyjnych UKS (pkt 6 lit. a), pionie dochodzeniowo-śledczym (pkt 6 lit. b) oraz Inspekcji Celnej (pkt 7), których łączna suma obejmuje okres 10 kolejnych lat kalendarzowych. Podobnie stanowi art. 18b ust. 2 pkt 4 ustawy zaopatrzeniowej.

Niestety art. 18f ust. 2a ustawy zaopatrzeniowej zawiera kolejne odesłanie (kaskadowe) do treści art. 18b ust. 2 pkt 3 ustawy zaopatrzeniowej. Przepisy te, czytane łącznie, umożliwiają wliczenie do podstawy wymiaru emerytury okresów pracy wyłącznie funkcjonariuszom Straży Marszałkowskiej, pomijając przy tym funkcjonariuszy Służby Celnej lub Służby Celno-Skarbowej zatrudnionych w komórkach organizacyjnych, o których mowa w art. 18b ust. 2 pkt 4 ustawy zaopatrzeniowej. Rozumowanie takie dodatkowo wspiera treść § 14 ust. 1 pkt 6a rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 grudnia 2018 r.

w sprawie trybu postępowania i właściwości organu w zakresie zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Celno-Skarbowej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2018 r. poz. 2373 ze zm.) zgodnie z którym, środkiem dowodowym potwierdzającym wysokość uposażenia lub wynagrodzenia dla celów emerytalnych, o których mowa w art. 5 ust. 1a lub art. 18f ust. 1-2a ustawy, oraz kwoty otrzymanych należności, wymienionych w art. 18f ust. 2b i 2c ustawy, przyjmowanych do ustalenia podstawy wymiaru emerytury, jest zaświadczenie o uposażeniu i wynagrodzeniu dla celów emerytalnych z kolejnych 10 lat kalendarzowych wystawione przez organ Straży Marszałkowskiej. Rozporządzenie nie wskazuje podobnego środka dowodowego dotyczącego funkcjonariuszy celnych/celno-skarbowych.

Przedstawione rozważania prowadzą do wniosku, że z jednej strony, ustawa zaopatrzeniowa, w przepisach ogólnych, przyznaje funkcjonariuszom Służby Celnej i Służby Celno-Skarbowej – zatrudnionym w komórkach organizacyjnych, o których mowa w art. 11g ust. 1 i 2 oraz art. 36, względnie jako inspektorom prowadzącym czynności dochodzeniowo-śledcze, o których mowa w art. 38 ust. 4 i 5 - ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej – prawo do wliczenia do podstawy wymiaru emerytury okresów służby i pracy (art. 5 ust. 1a w zw. z art. 13 ust. 1 pkt 6 i 7 oraz art. 18 b ust. 2 pkt 4 ustawy zaopatrzeniowej). Z drugiej strony, na poziomie przepisów proceduralnych i aktów wykonawczych, pragmatyka zaopatrzeniowa uniemożliwia im skorzystanie z tego prawa.

Rozwiązaniem tej niezgodności systemowej przepisów ustawy zaopatrzeniowej byłaby nowelizacja art.18f ust. 2a polegająca na uzupełnieniu odesłania o okresy wskazane w art. 18b ust. 2 pkt 4 ustawy zaopatrzeniowej oraz odpowiednie uzupełnienie przepisów ww. rozporządzenia o zaświadczenie o uposażeniu i wynagrodzeniu wystawione przez Krajową Administrację Skarbową.

W związku z powyższym na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.) zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o rozważenie podjęcia inicjatywy ustawodawczej w celu umożliwienia tej grupie funkcjonariuszy skorzystania z prawa do wliczenia do podstawy wymiaru emerytury okresów służby i pracy w jednostkach o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 6 i 7 oraz art. 18 b ust. 2 pkt 4 ustawy zaopatrzeniowej.

Z wyrazami szacunku,

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

1. Minister Finansów - nadinsp. Magdalena Rzeczkowska,
2. Przewodniczący Sejmowej Komisji Finansów Publicznych - Andrzej Kosztowniak,
3. Przewodniczący Senackiej Komisji Budżetu i Finansów Publicznych.